

Shema Israël

deel 3 – Het kwaad en het lijden

Stilte!

Tijdens de liturgie van Yom Kippoer werd een vreemd en schokkend verhaal verteld over tien rabbijnen die gemarteld werden door de Romeinen tot de dood er op volgde. Het gebedenboek verteld:

Een hemelse stem schreeuwde naar G-d, "Is dit de verdienste voor het volgen van de Tora?" G-d antwoordde, "Stilte! Anders vernietig Ik direct de wereld..."

Temidden van lijden en vervolgingen is alleen stilzwijgen relevant. Woorden van medelijden en verklaringen zijn niet op hun plaats. Debatten en overdenkingen kunnen het probleem niet oplossen. Het maakt het alleen maar ondragelijker.

De Talmoed zegt, "stil zijn is er mee eens zijn." De getuigen die zwijgen zijn net zo schuldig als de crimineel. Stil zijn voor lijden is toegeven aan de wegen van het kwaad en uiteindelijk een afstomping waardoor hoop geen ingang meer kan vinden in de mens zijn hart. We horen dan in stilte het schreeuwen van Job, de hoop die uitgeademd wordt door de Psalmen, en zelfs de woedende uitbarstingen van G-d zelf! Vriendelijke woorden brengen de mens dan nog meer in verlegenheid, klinken zelfs opgeblazen (zoals de vrienden van Job), zij pijnigen degenen die behoefte hebben aan warmte en liefde.

Het is echter wel zo dat stilte ook ervaren kan worden als schandalig en woorden bitter kunnen klinken, maar wanneer zich het lijden voordoet is zowel spreken als zwijgen moeilijk te verteren.

1. Waar komt lijden en het kwaad vandaan?

Genesis 3:11

"En Hij zeide: Wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt? Hebt gij van de boom gegeten, waarvan Ik u verboden had te eten?"

Deze tekst geeft een menselijke verantwoordelijkheid in deze hele kwestie. Maar de oorsprong van het kwaad ligt veel dieper, zie Job 2:3

"Toen zeide de Here tot de satan: hebt gij ook acht geslagen op Mijn knecht Job? Want niemand op aarde is als hij, zo vroom en oprecht, godvrezend en wijkende van het kwaad. En nog volhardt hij in zijn vroomheid, hoewel gij Mij tegen hem hebt opgezet om hem, zonder oorzaak, in het verderf te storten."

Het is de satan, de duivel, de valse slang die de mensheid probeert ten val te brengen! Het kwaad heeft zijn oorsprong in hem!

2. Waarom lijden we?

Prediker 7:15

"Allerlei heb ik gezien in mijn ijdele dagen: er is een rechtvaardige, die ondanks zijn gerechtigheid te gronde gaat en er is een goddeloze, die ondanks zijn boosheid een lang leven heeft." Zie ook Job 5:7

Numeri 18:1

"De Here zeide tot Aäron: Gij en uw zonen en uw familie met u zult de ongerechtigheid, tegen het heiligdom begaan, dragen; en gij en uw zonen zult de ongerechtigheid, in uw priesterambt begaan, dragen." Zie ook Ezechiël 14:10.

Wij moeten zelf de gevolgen dragen van onze eigen zonden.

Een rechtvaardige sprak toen hij Adam tegen kwam met vermanende woorden, "jij bent de oorzaak van onze dood." Adam antwoordde: "Ik was schuldig aan één zonde, maar jij en alle andere mensen hebben vele zonden begaan." (Tanchuma Buber, Hukkat, 39)

Rabbi Ami zei: "Er is geen dood zonder zonde en geen lijden zonder overtreding." (Shabbat 55a)

3. Waar komt satan vandaan?

Jesaja 14:12

"Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, gij morgenster, zoon des dageraads; hoe zijt gij ter aarde geveld, overweldiger des volken!" Zie ook Ezechiël 28:14-17 en Openbaring 12:7-12.

4. Wat is de Bijbelse houding t.o.v. het lijden?

Job 10:1

"Mijn ziel heeft een afschuw van het leven, ik wil mijn klacht de vrije loop laten, spreken in de bitterheid van mijn ziel." Eveneens Job 3:22-24

Psalms 94:3 "Hoelang nog zullen de goddelozen juichen?"

Psalms 74:10 "Ja, hoelang nog zal de tegenstander honen, o G-d; zal de vijand uw naam voor altijd versmaden?"

Alles heeft een bepaalde tijd en deze weet G-d alleen.

5. Wat is G-ds positie in lijden en het kwaad?

Habakuk 1:13

"Gij, die te rein van ogen zijt om het kwaad te zien, en die het onrecht niet kunt aanschouwen, waarom aanschouwt Gij de trouwelozen en zwijgt Gij, als de goddeloze verslindt hem die rechtvaardiger is dan hij."

G-d is onschuldig, moet Hij dan aansprakelijk gesteld worden? Wanneer je een speelgoedauto aan je zoon geeft en hij sloop hem, wie is er verantwoordelijk? Zie ook Job 42:7,8.

6. Waarom wordt G-d wel aansprakelijk gesteld voor het kwaad van deze wereld?

Genesis 1:27,31 G-d creëerde de mens, mannelijk en vrouwelijk. Hij zag alles dat Hij had gemaakt en Hij zag dat het zeer goed was. G-d gaf het allerbeste. Prediker 7:29 zegt, "Zie toch: ik heb ontdekt, dat G-d de mensen recht gemaakt heeft, maar zij zoeken vele bedenkselen."

7. Waarom doet G-d ook wel kwaad?

Deuteronomium 32:39

"Ziet nu, dat Ik, Ik het ben, daar is geen G-d, behalve Mij. Ik dood en doe herleven, Ik verbrijzel en Ik genees, en niemand is er die redt uit Mijn macht."

Er is maar één G-d! zie ook 2 Samuël 24:1. Alles is in Zijn handen. Berachot 83b voegt toe: "Alles is in de macht van de Hemel behalve de vrees voor de Hemel."

8. Wie moeten we dan aansprakelijk stellen?

Job 2:6 "En de Here zeide tot satan: Zie, hij zij in uw macht; alleen, spaar zijn leven."

Johannes 12:31 "Nu gaat er een oordeel over deze wereld; nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden." De tegenstander is momenteel nog baas over de wereld, hij werd echter al uit de hemel geworpen op de aarde. Straks zal de aarde verschoont van hem worden en zal kwaad en lijden niet meer bestaan. Zie ook Openbaring 12:7-12.

Baba Bathra 16a "Rabbi Joshua stelde het volgende vast, " de aarde is gegeven in de handen van de slechte (dit slaat op satan)."

9. Waar is G-d als wij lijden?

Psalm 23:4

"Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." Zie ook Psalm 91:15.

G-d is bij degene die lijden ondergaat. Op een dag in het concentratiekamp moest Elie Wiesel getuige zijn van het ophangen van twee volwassen gevangenen en een jongen. Het was een mooi kind om te zien, knap zelfs te noemen en dat in een kamp. Hij had het gezicht van een trieste engel. De twee volwassenen waren direct dood toen zij opgehangen werden. Het koord om de nek van de jongen bewoog de hele tijd. Het kind was zo licht dat hij nog steeds leefde... Meer dan een half uur duurde deze strijd, een strijd tussen leven en dood. Wij konden niets doen. Hij leefde nog steeds toen hij mij aankeek. Achter mij hoorde ik iemand zeggen: "Waar is G-d nu?" In mijn binnenste weerklonk het 'waar is hij?' Hij is hier, hangend aan deze galg...(Elie Wiesel – The night, pp.69-71).

10. Hoe reageert G-d op ons lijden?

Exodus 3:7,8

"En de Here zeide: Ik heb terdege gezien de ellende van Mijn volk, dat in Egypte is, en hun gejammer over hun drijvers gehoord, ja, Ik ken hun smarten. Daarom ben Ik nedergedaald om hen uit de macht der Egyptenaren te redden en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honing, naar de woonplaats van de Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chivvieten en Jebusieten."

Jesaja 51:3

"Want de Here troost Sion, Hij troost al haar puinhopen; Hij maakt haar woestijn als Eden en haar wildernis als de hof des Heren; blijdschap en vreugde zullen er gevonden worden, loflied en geklank van gezang."

G-d luistert en is actief voor ons bezig. Waar bloed wordt vergoten roept dit tot G-d!

Zie Genesis 4:10; Psalm 10:17; Exodus 2:23-25.

11. Wat zal G-d gaan doen met ons lijden?

Hij hoort en grijpt in. Zie Exodus 3:7,8 en Psalm 86:13 "Want uw goedertierenheid is groot jegens mij, Gij toch hebt mijn ziel gered uit het zeer diepe dodenrijk."

12. Lijdt G-d ook?

Jesaja 43: 24 "...gij zijt Mij lastig gevallen met uw zonden, hebt Mij moeite aangedaan met uw ongerechtigheden."

Jesaja 63:9 "In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd, en de Engel zijns aangezicht heeft hen gered. In Zijn liefde en in Zijn mededogen heeft Hij zelf hen verlost en Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van ouds."

13. Wat is het Bijbelse principe dat een einde zal brengen aan lijden en het kwaad?

Psalm 32:1,2 "Welzalig hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is; welzalig de mens, wie de Here de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is."

Het Hebreeuwse werkwoord voor vergeven is 'nasa', letterlijk 'dragen'! Hij zal onze zonden dragen!

14. Hoe wordt vergeving bereikt?

Leviticus 4:15,20

“En de oudsten der vergadering zullen hun handen op de kop van de stier leggen voor het aangezicht des Heren, en men zal de stier voor het aangezicht des Heren slachten. En met de stier zal hij doen, zoals hij met de stier van het zondoffer gedaan heeft, zo zal hij daarmee doen. Zo zal de priester over hen verzoening doen, en het zal hun vergeven worden.”

15. Wat is de oplossing?

Jesaja 65:17-19

“Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; aan wat vroeger was, zal niet gedacht worden, het zal niemand in de zin komen. Maar gij zult u verblijden en juichen voor eeuwig over hetgeen Ik schep, want zie, Ik schep Jeruzalem tot jubel en zijn volk tot blijdschap. En ik zal juichen over Jeruzalem en Mij verblijden over Mijn volk. En daarin zal niet meer gehoord worden het geluid van geweent of van geschreeuw.”

Overal is het lijden

Lijden is een bekend fenomeen bij ons allemaal. Het is een deel van het leven. In de Joodse geschiedenis is lijden als een rode bebloede draad terug te vinden. Een Jiddisch spreekwoord luid: Schwer zu sein haJid, “Het is zwaar om een Jood te zijn”. Ook de Christenen hebben er vele theologische gedachten over. Lijden heeft vele vormen, van een schot van een sluipschutter tot een aardbeving. Lijden door terrorisme, oorlog, hongersnood, enz. Vele tragedies en altijd onschuldige slachtoffers. Het ligt nog dichterbij op de loer: overspel, ontucht, diefstal, harde woorden, liefdeloos gedrag, enz. Het ontziet niemand, houdt geen rekening met je omdat je westers bent of vrouw, kind, zwart of een Jood!

De holocaust is niet meer een Joods verschijnsel, van voormalig Joegoslavië tot en met Rwanda, Cambodja en andere delen van de wereld horen we over vergelijkbare uitroeiingen, concentratiekampen, ras of godsdienst conflicten, enz. Men bouwt zelfs al kampen daar waar nu nog vrede is (zie Fema-concentrationcamps). Het lijkt alsof G-d zwijgt, wie zou tenslotte niet zwijgen als hij let op de menselijke gekte! Gelovigen worden geconfronteerd door de wereld met aantijgingen tegen G-d, maar feitelijk ligt het probleem bij de mens! Sommige mensen zien het lijden als een noodzakelijke test, omdat het G-ds wil zou zijn...? Men citeert Job 1:21 “De Here heeft gegeven, de Here heeft genomen, de naam des Heren zij geloofd.” Gaan we nog in discussie met G-d? Abraham deed dat wel toen hij vernam dat Sodom en Gemorra vernietigd zouden worden (Genesis 18), Jakob vocht met G-d en Mozes stelde zijn eigen leven voor dat van het volk. “Dood mij dan maar eerst”, zei hij tegen G-d. (Exodus 32:11-13). Job bleef niet stil mijmeren over hetgeen hem overkwam maar schreeuwde het uit naar G-d (Job 9:22-24; 10:1-3). De profeten zwegen ook niet tegen G-d (Jeremia 10:8). De Bijbel ademt in zijn geheel de vraag uit: ‘Hoe lang nog?’ (Psalm 94:3; 74:10; 89:47; 6:4; enz.). Ook in het Berit Hachadassah (N.T.) horen we dezelfde roep. De schriften onderwijzen niet dat we ons maar moeten overgeven aan het lijden en het kwaad, nee, juist verzet is wat aangeraden wordt. Kwaad hoort niet bij G-ds schepping, het heeft geen enkele zin (zie Psalm 10:1; 42:10; 44:25). G-d is onschuldig volgens de bijbel. De schepping was zeer goed, kwaad en lijden maakten daar geen deel van uit. Mensen hebben het kwaad toegelaten en lijden is het gevolg. De harmonie met G-d werd verbroken door de mens zelf. De zonde maakte dat de mens als een verdrevene. Hij werd uit de tuin van Eden gejaagd. Zij die in G-ds heilige land wonen werden door het land zelf uitgespuwd vanwege hun slecht gedrag (Leviticus 18:25,28). Nu Israël weer terug in haar eigen land is gekomen moeten zij des te meer rekenschap gaan afleggen over zaken als moord, diefstal, leugen, overspel, abortus, enz. (Hosea 4:2,3). Lijden heeft met zonde te maken. Ieder mens is daarmee persoonlijk aansprakelijk voor het geheel. Neem dus je verantwoordelijkheid op je schouders en verander je eigen leven!

De schuldige is niet G-d, en in oorsprong ook niet de mens, maar de satan! Hij is geen mens, heeft niets goddelijks maar is één en al duister! Hij wordt door Jesjoea de prins van de wereld genoemd (Johannes 12:31), hij is de vader van het kwaad (Matteüs 13:28,29). Het lijden is irrationeel en oneerlijk, zoals Abel (ademtocht) als een kaars werd uitgeblazen terwijl hij geen zonde had gedaan, niets dat de dood verdiende. Ook bij Job was het oneerlijk (Job 2:3; 5:7). Lijden is doelloos en het nutteloos pijn doen van de mens (Psalm 10:; 42:10; 44:25).

De bijbel gaat op twee manieren om het dit thema.

Ten eerste, het antwoord van G-d op menselijk lijden is zelf lijden ondergaan. G-d lijdt met ons mee. Hoeveel pijn doen wij G-d? In Genesis 6:5,6 staat zelfs dat G-d erg verdrietig was over wat de mensheid aan het doen was. We pijnigen G-d dagelijks en dan geven we Hem ook nog de schuld van alles! De Vader heeft ons niet verlaten maar wij de Vader! Wat doe je met kinderen die hun eigen wil doordrijven en de wereld ingaan om alles te verbrassen wat ze ontvangen hebben? Lucas 15:11-32 heeft hierover een parabel, de verloren zoon! Maar de Vader blijft intensief op de uitkijk voor zijn kind. Hij geeft nooit op.

G-d heeft net zo veel pijn als wij ervaren (Jesaja 1:2,3). De profeet laat geen wraaklustige G-d zien maar een lijdende G-d. Hij lijdt wanneer wij zondigen maar Hij heeft tegelijkertijd zichzelf opgelegd om niet in te grijpen als de mens zondigt. Hij vraagt wel: mens waar ben je? Waar ben je mee bezig? Hij vroeg het aan Adam en Eva, Hij vraagt het aan ons. G-d respecteert de vrije wil van de mens (Jesaja 63:9; Psalm 23:4). G-d gaat nog een stap verder, Hij draagt de zonden van de mens die daar om vraagt. Ook dit is een vrije keuze! Het Hebreeuwse ‘nasa’ is daarmee een tweeledig woord het betekent dragen en vergeven! (Hosea 1:6). Op deze wijze draagt G-d zelf de zonden van Zijn volk. Het is goed verwoord en terug te vinden in Jesaja 53. De lijdende dienstknecht, beeld van het volk Israël en tevens van de Messias (Jesaja 44:21; 49:3). Op deze wijze neemt G-d de zonden van het volk en van de gehele mensheid op Zijn schouders. Zijn wonden heelde ons, Hij nam alle zonden op Zich! (Jesaja 53:5-

12). Net zoals het offerdier de zonden symbolisch op zich kreeg, zo werd de dienstknecht degene die de zonden van de mensheid op zich kreeg. (Leviticus 4:15,20)

Ten tweede, G-ds antwoord op lijden is verlossing. G-d zelf geeft verlossing (Jesaja 43:11; 44:8; 45:5,6,17,21). De bijbel staat vol met de wonderen van G-d. hij geneest zieken (Genesis 20:17; 2 Koningen 20:5), laat doden opstaan (2 Koningen 13:21) en kan iedere vijand de baas (Exodus 15;1 vv.). Job werd genezen en krijgt alles en meer terug aan het einde van het boek, toch sterft de held (Job 42:17). Uiteindelijk lijkt het menselijke probleem (de dood) niet te zijn opgelost. Dat zal pas aan het einde der tijden overwonnen worden (Jesaja 65:19). Er zal een nieuwe hemel en aarde komen, een nieuwe schepping. Dit was uiteindelijk ook het antwoord door G-d gegeven aan Job (Job 38-41). Lijden en dood zijn dan voor altijd voorbij. Ons huidig lijden en sterven maakt dat, wanneer we er mee geconfronteerd worden, we niet verder van Hem worden verwijderd maar juist dichterbij Hem gaan komen. In plaats van dat het tegen G-d getuigt voelen we ons nauwer verbonden. Wij zijn niet onschuldig, wij zondigen. G-d is de enige echte onschuldige die lijdt en juist Hij onderneemt daardoor ook de taak om de gehele mensheid te bevrijden van zowel kwaad als lijden.

Bet Echad
Neercanneplaats 63
Rotterdam

Voorganger
P.Daniëls
paulusmary@hetnet.nl